

Sivistys- ja hyvinvointitoimen palveluverkkoselvitys 2025-2040 (Granlund Oy)

Tekla 21.05.2026 § 32
62/00.01.05/2026

Valmistelija

Tekninen johtaja Mikko Hiltunen
puh. 040 628 0550
etunimi.sukunimi@luumaki.fi

Luumäen kunnan sivistys- ja hyvinvointitoimi tilasi joulukuussa 2025 Granlund Oy:ltä palveluverkkoselvityksen, joka koskee varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, lukion, kirjaston sekä nuorisotoimen palveluja ja toimipisteitä. Palveluverkkoselvityksen tavoitteena on varmistaa palveluverkon kustannustehokas ja tarveperusteinen toiminta, jolla turvataan sivistys- ja hyvinvointipalveluiden laatu ja säilyvyys, huomioiden kunnan strategiset tavoitteet, taloudelliset realiteetit sekä tulevaisuuden muutosvoimat. Selvitys on tärkeä, sillä osa nykyisistä palvelutiloista on heikossa kunnossa, tiloissa on paljon vajaakäyttöä ja vähenevä asukasmäärä pienentää tilan tarvetta tulevaisuudessa entisestään. Työssä pohditaan, minkälainen palveluverkko palvelee kuntalaisia parhaiten vuonna 2040 ja eteenpäin. Palveluverkkoselvitys valmistui 4.5.2026, jolloin aiheesta järjestettiin valtuuston iltakoulu. Palveluverkkoselvitystä oli tekemässä kunnan puolesta sivistys- ja hyvinvointitoimialan viranhaltijoita sekä tekninen johtaja.

Selvityksen kulku

Selvityksen tavoitteena on varmistaa palveluverkon kustannustehokas ja tarveperusteinen toiminta, jolla turvataan sivistyspalveluiden säilyvyys laadukkaissa palvelutiloissa, huomioon ottaen kunnan strategiset tavoitteet, taloudelliset realiteetit sekä tulevaisuuden muutosvoimat.

Selvitys koostui viidestä eri osa-alueesta: nykytilaselvitys, suunnittelukehys, skenaariot, osallistaminen ja johtopäätökset.

Selvityksen keskeisinä lähtötietomateriaaleina on toiminut;

- Rakennusten sijainti-, laajuus- ja muut perustiedot
- Rakennustekniset kuntokartoitukset ja pitkän tähtäimen suunnitelmat
- Kiinteistöjen ylläpitokustannukset ja tuloslaskelmat 2025
- Perusopetuksen koulukuljetuskustannukset 2025
- Sivistys- ja hyvinvointitoimen henkilöstökustannukset 2025
- Tilastokeskuksen kunta- ja ikäryhmäkohtainen väestöennuste 2024-2045
- Luumäen kunnan lapsi- ja oppilasmäärät ja ennusteet 2025

Keskeiset havainnot

Luumäen sivistys- ja hyvinvointitoimen palveluverkko keskittyy Taavetin ja Jurvalan taajamiin. Selvityksessä tarkastellut palvelutilat kattavat Taavetin koulukeskuksen (alakoulu, yläkoulu ja lukio), Kangasvarren koulun (alakoulu), Taavetin ja Jurvalan päiväkodit sekä Toukolan monitoimitalon (kirjaston sivupiste, nuorisotila, liikuntatiloja). Muut sivistys- ja hyvinvointitoimen palvelut, kuten Luumäen pääkirjasto, on rajattu selvityksen ulkopuolelle ja niiden oletetaan pysyvän ennallaan.

Palveluverkon toimipisteitä on käyttäjiin nähden paljon ja yksiköt ovat verrattain pieniä. Palvelutilojen keskimääräinen käyttöaste on 68%. Etenkin perusopetuksen ja lukion tilat on mitoitettu nykyistä selvästi suuremmalle käyttäjämäärälle, eli ne ovat vajaakäytöllä. Ainoastaan Taavetin päiväkodin tilat ovat tehokkaassa käytössä. Keskimääräinen tilatehokkuus päiväkotitiloissa on 68%.

ja koulukohteissa on heikko, 19,3 brm2 /käyttäjä. Nykyisellään tiloja suunnitellaan lähtökohtaisesti n. 10 brm2 /käyttäjä -mitoituksella. Palveluverkossa on paljon ylimääräistä tilaa, mistä johtuen rakennusten ylläpitokustannukset ovat käyttöön nähden tarpeettoman suuret. Lisäksi pienet yksiköt ovat alttiita ikäluokkakohtaiselle käyttäjämäärän vaihtelulle, jolloin päiväkotiryhmät tai koululuokat voivat jäädä pieniksi, mikä kasvattaa henkilöstökustannuksia.

Palveluverkon operatiiviset vuosikustannukset ovat noin 5,4 miljoona euroa vuonna 2025. Kustannuksissa on huomioitu henkilöstökustannukset (3,8M€), ylläpitokustannukset (0,7M€), koulukuljetuskustannukset (0,7M€) sekä kunnossapitokustannukset (0,2M€). Palveluverkon keskimääräinen operatiivinen vuosikustannus kouluissa ja päiväkodeissa on 10 735 euroa lasta- tai oppilasta kohden. Rakennuskantaan on kertynyt merkittävästi korjausvelkaa ja rakennuksiin kohdistuu miljoonien eurojen investointipaineita lähitulevaisuudessa. Pelkästään Taavetin koulukeskuksen täydellinen peruskorjaus sellaisenaan maksaisi nykyisellään arviolta 18 miljoonaa euroa, joka ei varmastikaan ole mahdollinen vaihtoehto. Lisäksi Toukolan monitoimitalo vaatii tulevaisuudessa investointeja.

Väestö vähenee ja ikääntyy, mikä aiheuttaa painetta huoltosuhteeseen ja kunnallistalouteen. Palvelutarve laskee merkittävästi kouluissa ja päiväkodeissa, mikä vähentää myös henkilöstö- ja tilantarvetta. Tulos ja talousarviot ovat alijäämäisiä, mikä edellyttää taloudellisia sopeutustoimia. Tavoite on päästä nollatulokseen vuonna 2029.

Skenaariot

Selvityksessä muodostettiin viisi vaihtoehtoista tulevaisuudenskenaariota, joita peilattiin palveluverkon säilyttämiseen nykyisenkaltaisena. Lähtökohtana skenaarioille on, että Taavetin nykyinen koulukeskus puretaan ja uudisrakennushanke käynnistetään välittömästi. Mallinnetut kustannukset sisältävät kiinteistöjen ylläpidon ja kunnossapidon, tiloihin kohdistuvat investointitarpeet, koulukuljetukset sekä henkilöstökustannukset.

Skenaarioiden tunnusluvut	Nykyinen palveluverkko	1: Molemmissa taajamissa vaka ja alakoulu	2: Jurvalassa alkuluokat, Toukola entisellään	3: Jurvalassa alkuluokat, Toukola Kangasvarteen	4: Jurvalassa vaka, alakoulu Taavetissa	5: Kunnassa yksi koulukeskus
Bruttoala lopussa	9 805	6 111	6 331	6 191	4 462	4 386
Kapasiteetti lopussa	743	519	541	541	443	442
Osallistumisasteen mukainen väestö lopussa	378	378	378	378	378	378
Käyttöaste lopussa	51 %	73 %	70 %	70 %	85 %	86 %
Tilankäytön tehokkuus brm2/lapsi	25,9	16,2	16,7	16,4	11,8	11,6
Investointitarve	19 220 100 €	8 942 580 €	9 494 780 €	8 225 780 €	10 137 095 €	9 959 455 €
Keskimääräiset vuosikustannukset pl. investoinnit	4 952 400 €	4 719 900 €	4 756 000 €	4 741 600 €	4 542 500 €	4 515 800 €
€ / koko väestö / vuosi	1 165 €	1 110 €	1 120 €	1 115 €	1 070 €	1 060 €
€ / 19-64 v väestö / vuosi	2 460 €	2 345 €	2 365 €	2 355 €	2 255 €	2 245 €
€ / lapsi / vuosi	11 590 €	11 010 €	11 100 €	11 065 €	10 570 €	10 505 €
Keskimääräiset säästöt €/vuosi	0 €	232 500 €	196 400 €	210 800 €	409 900 €	436 600 €

Osallistaminen

Keskeisiksi teemoiksi keskustelussa nousivat tilojen heikko käyttöaste, Taavetin koulukeskuksen tekninen kunto ja uudisrakentamiseen liittyvät kysymykset, toiminnalliset muutokset sekä kuntalaisten osallistaminen. Lisäksi korostui tarve panostaa suunnitelmallisuuteen, tilankäytön tehostamiseen sekä aktiiviseen vuoropuheluun kuntalaisten kanssa

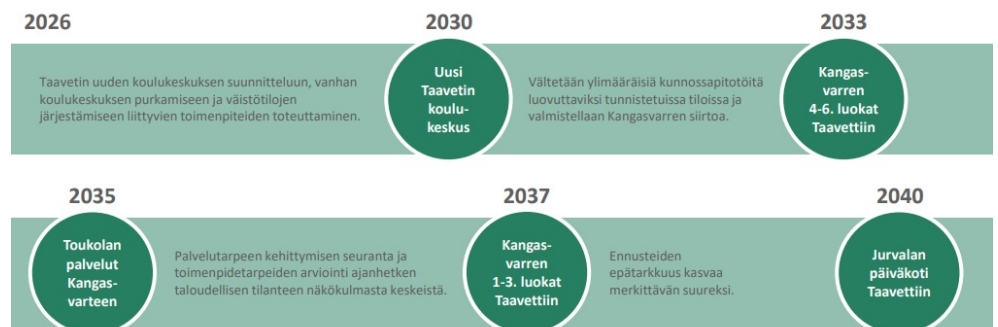
tulevan päätöksenteon pohjaksi. Kuntalaiskyselyn vastauksia saatiin yli 200 kpl. Valtaosa vastaajista oli kunnan päiväkotien tai koulujen asiakkaita tai näiden huoltajia. Tärkeimpinä palvelukohtaisina arvoina pidettiin alueen elinvoiman tukemista, saavutettavuutta kevyellä liikenteellä, alueellista keskittämistä ja tilojen monikäyttöisyyttä. Etenkin varhaiskasvatuksen ja alakoulun 1.-3. luokkien säilyminen Jurvalassa koettiin tärkeäksi.

Johtopäätökset

Palvelutarpeen laskuun perustuvat merkittävät kustannusvaikutukset nykytilaan verrattuna ovat keskimäärin -320 000 € vuodessa henkilöstökustannusten osalta kustannustehokkaimmassa skenaariossa. Palvelutilojen optimoinnilla saavutettavat merkittävimmät keskimääräiset lisäsäästöt nykytilaan verrattuna ovat -85 000 € vuodessa henkilöstökustannusten sekä -362 000 € vuodessa ylläpitokustannusten osalta. Operatiivisten vuosikustannusten kokonaissäästöpotentiaali on yhteensä keskimäärin n. -760 000 euroa.

On huomioitava, että tulokset on tässä esitetty keskimääräisinä vuosikustannuksina – todellisuudessa säästöt eivät kerry tasaisesti, vaan kustannukset vähenevät kasvavalla nopeudella, mitä pidemmälle tulevaisuuteen katsotaan. Kumulatiivisesti tarkasteltuna palveluverkon operatiivisten kustannusten kokonaissäästöpotentiaali tarkastelujaksolle 2025-2040 on tehokkaimman skenaarion mukaisesti n. 7 miljoonaa euroa.

Palveluverkkoon kertyneen korjausvelan ja etenkin Taavetin koulu-keskuksen heikon teknisen kunnan vuoksi investointikustannuksilta ei tulevaisuudessa voida välttyä, mutta niitä voidaan pyrkiä minimoimaan. Esimerkiksi Taavetin koulukeskuksen peruskorjaaminen sellaisenaan ei nykyisen tilankäytön ja palvelutarpeen kehittymisen kannalta ole perusteltua.



Hallintosäännön mukaisesti tekninen lautakunta päättää mm. kiinteistötoimen rakennusten ylläpidosta, suunnittelusta ja rakentamisesta.

Esittelijä

Tekninen johtaja Hiltunen Mikko

Ehdotus

Tekninen lautakunta päättää antaa lausuntonaan seuraavaa; Palveluverkkoselvitys on kattavasti laadittu ja huolellisesti selvitetty eri vaihtoehdot tulevaisuuden palveluille. Tekninen toimi on yhdessä sivistys- ja hyvinvointitoimialan kesken aloittanut hankesuunnittelun Taavetin koulukeskuksen osalta ja koulu on tällä hetkellä mitoitettu noin 280 oppilaalle. Hankesuunnitelmassa on havaittu, että tilojen kerrosala pienenee huomattavasti nykyisten tilojen kerrosalasta. Hankesuunnitelmassa otetaan huomioon erityisesti tilojen muuntojoustavuus ja mahdollinen tilojen laajentuminen tai supistuminen. Monitoimitalo Toukolaan on tehty viime vuoden aikana kuntoarvio ja

kuntoarvion perusteella nähdään, että seuraavan kymmenen vuoden aikana tiloihin olisi investoitava noin 260 000 euroa. Tilojen investoinneilla ei ole nyt suoranaisesti kiire, eikä tällä valtuustokaudelle ole välttämätöntä suorittaa mitään investointeja tilojen pysyessä tällä tasolla. Kangasvarren koulukeskukseen laadittiin kuntoarvio talvella 2026 ja kuntoarvio oli suhteellisen hyvä. Kuntoarvion pohjalta nousi esille ilmanvaihto ja tähän liittyen tuli myöskin toimenpide-ehdotuksia, jotka ovat tällä hetkellä jo korjauksessa ja käyttäjiltä on kuulunut, että sisäilman laatu on parantunut. Tekninen toimi joutuu myöskin tulevaisuudessa pohtimaan omaa kustannusrakennetta sekä omia toimintojaan, joten yksi merkittävä osa on kiinteistöt. Kiinteistöjä on pystyttävä tulevaisuudessa supistamaan ja kerrosaloja pienentämään. Kustannusten nousu viimeisten vuosien aikana on huomattava ja tämä näkyy myöskin meidän toimialan taloudessa. Kunnan kiinteistöjen korjausvelan määrä on myöskin suuri. Korjausvelkaa ei kannata lähteä systemaattisesti vain korjaamaan vaan on tehtävä erikseen tarkastelu investoitavan tilan tulevaisuudesta. Tekninen lautakunta ei näe huomautettavaa palveluverkkoselvityksen kokonaisuudesta, eikä mahdollisista tulevista toimenpide-ehdotuksista. Lautakunta saattaa asian tiedoksi kunnanhallitukselle ja pyytää, että lautakunnan lausunto huomioidaan asian jatkovalmistelussa.

Päätös

Ehdotuksen mukaan.